

Wydział Neofilologii
Instytut Filologii Romańskiej

Informator
o egzaminie licencjackim
i seminariach licencjackich
Italianistyka

Rok akademicki 2025/2026

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
I. Zasady organizacji seminariów oraz redagowania prac licencjackich	4
I.1. Sposób i terminy zapisów na seminaria	4
I.2. Prace licencjackie	4
I.3. Organizacja pracy na seminarium licencjackim	5
I.4. Zmiana seminarium	6
I.5. Powtarzanie seminarium	6
II. Zasady organizacji egzaminu licencjackiego	7
II.1. Warunki przystąpienia do egzaminu	7
II.2. Egzamin licencjacki	7
II.2.a. Forma egzaminu licencjackiego	7
II.2.b. Komisja egzaminacyjna	7
II.2.c. Części egzaminu licencjackiego	7
II.3. Zakresy seminariów licencjackich i tematy prac licencjackich	8
II.4. Ocena egzaminu licencjackiego	8
III. Seminaria proponowane w roku akademickim 2025/2026	10
III.1. Seminarium literaturoznawcze: <i>Włoska proza w XX wieku: powieści, opowiadania, scenariusze komiksowe</i>	10
III.1.1. Prowadzący	10
III.1.2. Tematyka seminarium	10
III.1.3. Problematyka seminarium	10
III.1.4. Zagadnienia egzaminacyjne	10
III.1.5. Przykładowe tematy prac licencjackich	11
III.1.6. Bibliografia	11
III.1.6.a. Bibliografia obowiązkowa	11
III.1.6.b. Bibliografia uzupełniająca	12
III.1.7. Kryteria naboru (w przypadku liczby chętnych większej niż X)	12
III.2. Seminarium literaturoznawcze: <i>Literatura włoska w kinie, telewizji i muzyce</i>	13
III.2.1. Prowadzący	13
III.2.2. Tematyka seminarium	13
III.2.3. Problematyka seminarium	13
III.2.4. Zagadnienia egzaminacyjne	15

III.2.5. Przykładowe tematy prac licencjackich	15
III.2.6. Bibliografia	16
III.2.6.a. Bibliografia obowiązkowa	16
III.2.6.b. Bibliografia uzupełniająca	17
III.2.7. Kryteria naboru (w przypadku liczby chętnych większej niż X)	17

I. Zasady organizacji seminariów oraz redagowania prac licencjackich

I.1. Sposób i terminy zapisów na seminaria

a) Student/studentka dokonuje wyboru seminarium, zapisując się za pośrednictwem formularzy FORMS. Zapisy na seminaria licencjackie będą trwały **od poniedziałku 9 czerwca 2025 godz. 8.00 do środy 11 czerwca 2025 r. godz. 15.00.**

b) W przypadku, gdy na seminarium zapisze się więcej osób, niż przewiduje limit, o przyjęciu na seminarium decyduje kolejność zapisu lub oceny końcowe uzyskane z przedmiotów wskazanych w opisie wybranego seminarium w niniejszym informatorze i/lub inne warunki opisane przez prowadzącego (zob. rozdział III.1.7 i III.2.7). Informacje te student/studentka wpisuje w odpowiednim formularzu FORMS. Na tej podstawie ustalona zostanie lista wstępna uczestników seminarium. Listy uczestników wszystkich seminariów zostaną przekazane osobom studiującym **do poniedziałku 16 czerwca 2025 r. do godziny 15.00.**

c) Korekta zapisu możliwa jest **w ramach wolnych miejsc w pierwszych dwóch tygodniach** piątego semestru studiów. Na drugich zajęciach w semestrze zimowym ustalona zostaje ostateczna lista uczestników seminarium.

d) O ile student/studentka nie uprzedzi prowadzącego o planowanej nieobecności najpóźniej w przeddzień seminarium, nieobecność na pierwszych zajęciach uznawana jest za rezygnację i umożliwia przyjęcie studenta/studentki z listy rezerwowej.

I.2. Prace licencjackie

a) W ramach seminariów licencjackich na kierunku italianistyka powstają prace licencjackie w formie opisowego lub analitycznego opracowania wybranego zagadnienia lub tekstu o charakterze językoznawczym (w tym: przekładoznawczym lub glottodydaktycznym) lub literaturoznawczym. Pracę dyplomową może stanowić także artykuł naukowy, pod warunkiem, że (1) powstał w ramach seminarium dyplomowego, (2) został opublikowany lub przyjęty do druku po pozytywnych recenzjach przed otrzymaniem przez studenta zaliczenia z seminarium dyplomowego w czasopiśmie wymienionym we właściwym Komunikacie Ministra Edukacji i Nauki w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych wraz z przypisaną liczbą punktów.

b) Prace licencjackie redagowane są w języku włoskim. W wyjątkowych i uzasadnionych merytorycznie przypadkach, np. w sytuacji, w której pracę licencjacką będzie stanowił artykuł naukowy, za zgodą promotora oraz dyrekcji IFR praca może powstać w innym języku. Osoba ubiegająca się o możliwość przedstawienia pracy w języku innym niż włoski najpóźniej do końca drugiego tygodnia ostatniego semestru ma obowiązek złożyć pisemny, zaopiniowany przez promotora wniosek do dyrekcji IFR. Pozytywne rozpatrzenie wniosku nie zwalnia osoby go składającej z obowiązku prezentowania w ramach seminarium licencjackiego koncepcji swojej pracy, wyników przeprowadzonych badań, zadanych przez promotora lektur itp. w języku seminarium.

c) Objętość pracy licencjackiej (bez stron tytułowych, bibliografii, streszczeń, słów kluczowych i aneksów) powinna wynosić od 30 do 60 tysięcy znaków (liczonych ze spacjami). Praca zawiera stronę tytułową, słowa klucze i streszczenie w języku polskim oraz w języku włoskim. Wskazane wyżej limity nie dotyczą prac dyplomowych w formie artykułów naukowych.

d) Studenci przebywający w semestrze 5. poza uczelnią w ramach programu Erasmus+ zaliczają seminarium licencjackie jako różnicę programową w porozumieniu z prowadzącym seminarium. Zaleca się uzgodnienie tematu pracy przed wyjazdem na stypendium.

I.3. Organizacja pracy na seminarium licencjackim

Seminaria licencjackie mają na celu wsparcie studenta/studentki w przygotowaniu samodzielnego opisowego lub analitycznego opracowania wybranego zagadnienia lub tekstu o charakterze językoznawczym lub literaturoznawczym. Praca na seminarium odbywa się w trybie ciągłym i obejmuje czynny udział w zajęciach, w tym dyskusje o przeczytanych lekturach, prezentacje wskazanych zagadnień, omawianie koncepcji prac i wybranych ich fragmentów, dyskusje nad napotykanymi problemami i sposobami ich rozwiązywania itp.

Jedną z ról opiekuna seminarium jest wsparcie studenta/studentki w określeniu tematu realizowanej pracy licencjackiej. Mając na uwadze różne czynniki, m.in. objętość pracy czy fakt, że praca dyplomowa powinna polegać na wnikliwym omówieniu / dogłębnej analizie wybranego zjawiska, a nie powierzchownym zajęciu się szeroką tematyką, promotor może zasugerować zawężenie tematu pracy.

Promotor ma prawo oczekiwać od studenta/studentki wykonywania określonych zadań w wyznaczonych terminach. Systematyczne konsultowanie z opiekunem seminarium oraz pozostałymi seminarzystami mniejszych fragmentów wykonanej pracy pozwala przede wszystkim na bieżącą kontrolę prawidłowości procedur badawczych i, w konsekwencji, na szybką korektę zaobserwowanych uchybień. Opiekun seminarium ma prawo odmówić przyjęcia dużych fragmentów pracy przygotowanych bez regularnych konsultacji z nim, gdyż jednym z zadań opiekuna jest obserwowanie sposobu, w jaki student/studentka na bieżąco radzi sobie z opracowywaniem danego tematu.

Promotor sprawuje opiekę przede wszystkim nad stroną merytoryczną pracy i jego wskazówki są skoncentrowane w pierwszej kolejności na organizacji tekstu oraz treści pracy. Promotor nie ma obowiązku dokonywania korekty językowej lub edytorskiej kompletnej pracy lub całych jej fragmentów. Wskazanie studentowi/studentce usterek wymagających poprawy wraz z wyjaśnieniem, na czym one polegają, wypełnia obowiązki opiekuna w tym zakresie. Promotor ma obowiązek przeczytać pracę raz i, choć zwykle czyta całość lub wybrane fragmenty więcej razy, student/studentka nie może oczekiwać, że lektura ta będzie powtarzać się wielokrotnie. Opiekun seminarium ma prawo oczekiwać, że – w przypadku zmiany (np. rozszerzenia) jakiegoś fragmentu pracy – student/studentka w sposób czytelny zaznaczy zmodyfikowane miejsca.

I.4. Zmiana seminarium

Zmiana seminarium jest możliwa najpóźniej do zakończenia drugiego tygodnia zajęć dydaktycznych w semestrze letnim.

Wiąże się ona z automatyczną zmianą obowiązujących daną osobę studiującą zagadnień egzaminacyjnych.

I.5. Powtarzanie seminarium

Osoba powtarzająca seminarium licencjackie dołącza do grupy wskazanej przez dyrekcję IFR.

Ma ona obowiązek uzgodnić temat pracy z nowym promotorem. Kontynuacja tematu rozpoczętego na poprzednim seminarium możliwa jest w wyjątkowych sytuacjach i wyłącznie za zgodą nowego promotora.

Osobę powtarzającą seminarium licencjackie obowiązują zagadnienia egzaminacyjne sformułowane przez nowego promotora dla realizowanego seminarium.

II. Zasady organizacji egzaminu licencjackiego

II.1. Warunki przystąpienia do egzaminu

- a) zaliczenie wszystkich przedmiotów obowiązkowych objętych programem studiów oraz uzyskanie odpowiedniej liczby punktów ECTS;
- b) uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej za pracę dyplomową.

II.2. Egzamin licencjacki

Regulacje związane z przebiegiem egzaminu licencjackiego znajdują się w: Regulaminie Studiów na Uniwersytecie Wrocławskim przyjętym uchwałą Senatu nr 68/2024 z 24 kwietnia 2024 r., Uchwale nr 3/2026 Rady Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 13 stycznia 2026 r., Zarządzeniu Dziekana Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Wrocławskiego nr 1/2024 z dnia 24 września 2024 r. oraz Uchwale Rady Instytutu Filologii Romańskiej z dnia 8 kwietnia 2025 r. w sprawie warunków ukończenia studiów.

II.2.a. Forma egzaminu licencjackiego

Egzamin licencjacki przeprowadzany jest w formie ustnej. Odbywa się on w trybie stacjonarnym. W uzasadnionych przypadkach może być również przeprowadzony przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, zgodnie z zapisami § 6.3 Uchwały nr 3/2026 Rady Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 13 stycznia 2026 r.

II.2.b. Komisja egzaminacyjna

Egzamin składa się przed komisją egzaminacyjną, którą powołuje Dziekan Wydziału Neofilologii. W skład komisji wchodzi:

- przewodniczący – funkcję tę pełni profesor tytularny bądź doktor habilitowany,
- promotor pracy licencjackiej,
- recenzent pracy licencjackiej.

Przewidywany skład komisji podawany jest do wiadomości studentów najpóźniej 4 tygodnie przed planowanym egzaminem. W uzasadnionych przypadkach może ulegać późniejszym modyfikacjom.

II.2.c. Części egzaminu licencjackiego

Egzamin licencjacki składa się z trzech części:

1. ustnej prezentacji pracy licencjackiej,
2. dyskusji nad pracą licencjackiej,
3. pytania z zakresu powiązanego z tematyką seminarium licencjackiego.

Egzamin przeprowadzany jest w języku włoskim. W wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, w których praca – za zgodą promotora oraz dyrekcji Instytutu Filologii Romańskiej – została napisana w języku polskim, prezentacja pracy licencjackiej (1) i dyskusja na jej temat (2) odbywają się po polsku, natomiast odpowiedź na przynajmniej jedno pytanie dotyczące

zagadnień egzaminacyjnych sytuujących się w obrębie dyscypliny, w której mieści się praca licencjacka (3) – w języku włoskim.

Ustna prezentacja pracy licencjackiej trwa ok. 5 minut i jest wygłaszana bez korzystania z notatek, slajdów ani jakichkolwiek materiałów pomocniczych. Ma formę monologu. Znaczące przekroczenie lub niedotrzymanie czasu może spowodować obniżenie oceny.

Prezentacja powinna zawierać:

- cel pracy i jej główne założenia badawcze,
- przyjęte metody, sposób realizacji badań lub analizy,
- najważniejsze wyniki i wnioski,
- podsumowanie i krótką refleksję nad osiągnięciami oraz ograniczeniami pracy.

Dyskusja nad pracą licencjacką dotyczy np.

- uzasadnienia wyboru metodologii i narzędzi badawczych,
- podstaw teoretycznych pracy,
- sposobu gromadzenia, selekcji, porządkowania i analizy materiału,
- zawartości i struktury poszczególnych rozdziałów,
- trudności napotkanych podczas pisania oraz sposobów ich przewyższania,
- interpretacji uzyskanych wyników i wyciągniętych wniosków.

Pytanie z zakresu seminarium zadaje promotor. Dotyczy ono zazwyczaj:

- treści wskazanych lektur obowiązkowych (artykuły, rozdziały książek, monografie),
- związków między tymi tekstami a treścią pracy licencjackiej,
- ewentualnych powiązań z innymi pozycjami bibliograficznymi wymienionymi przez studenta/studentkę w pracy licencjackiej.

Podczas dyskusji nad pracą licencjacką i odpowiadania na pytanie z zakresu seminarium dyplomant/dyplomantka może wspierać się wydrukiem swojej pracy dyplomowej.

II.3. Zakresy seminariów licencjackich i tematy prac licencjackich

Najpóźniej do 30 czerwca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przewidziany jest egzamin dyplomowy, opiekun seminarium formułuje od 3 do 5 zagadnień w powiązaniu z tematem seminarium, które będą obowiązywały jego seminarzystów na egzaminie dyplomowym. Wskazuje jednocześnie od 3 do 5 artykułów lub rozdziałów w monografiach, stanowiących lekturę obowiązkową, na podstawie których będzie odbywała się rozmowa w tej części egzaminu.

II.4. Ocena egzaminu licencjackiego

Zgodnie z § 6.7 Uchwały nr 3/2026 Rady Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 13 stycznia 2026 r. odpowiedź na każde z pytań na egzaminie dyplomowym jest oceniana osobno. Następnie ustalana jest ocena łączna egzaminu jako średnia arytmetyczna ocen odpowiedzi. Jeśli uśredniona ocena łączna nie odpowiada skali ocen przewidzianych w

Regulaminie studiów, za ocenę łączną przyjmuje się ocenę wyższą, chyba że średnia arytmetyczna jest niższa od 3.0, wówczas student otrzymuje ocenę niedostateczną.

III. Seminaria proponowane w roku akademickim 2025/2026

III.1. Seminarium literaturoznawcze: *Włoska proza w XX wieku: powieści, opowiadania, scenariusze komiksowe*

III.1.1. Prowadzący

dr Davide Artico

III.1.2. Tematyka seminarium

Włoska proza w XX wieku: powieści, opowiadania, scenariusze komiksowe

III.1.3. Problematyka seminarium

Po zakończeniu I wojny światowej literatura włoska charakteryzuje się różnorodnością tematów i poetyk, od powieści sentymentalnych – *romanzi rosa* Liali do protofeminizmu Sibilli Aleramo poprzez psychologizm we wczesnej twórczości Alberta Moravii, m.in. w *Obojętnych*. Nastanie reżimu faszystowskiego oznaczało wprowadzenie formalnej cenzury, która nie powstrzymała jednak powrotu wielkich epopoi inspirowanych Weryzmem, m.in. *Il mulino del Po* Riccarda Bacchellego, ani rozkwitu niesentymentalnej literatury kobiecej autorstwa m.in. Alby de Céspedes. Równocześnie rozpowszechniała się także w faszystowskich Włoszech hybrydowa forma przekazu, jaką stanowiły komiksy *vel* „literatura rysunkowa”. Pomimo że włoski komiks był początkowo wykorzystywany na większą skalę w celach propagandowych, np. za pomocą postaci takich, jak dwójka żądnych przygód młodocianych Cina i Franca, szybko ten mieszany środek przekazu miał ewoluować od zwięzłych, prostoliniowych scenariuszy typowych dla prasy amerykańskiej w kierunku fabuł bardziej złożonych i pieczołowicie dopracowanych sjużetów.

Po zakończeniu II wojny światowej włoską scenę literacką kształtują wpływy estetyczne i kulturowe angielskojęzycznych zwycięzców. Pojawiają się wcześniej nieznane formy literatury popularnej, np. powieści i opowiadania kryminalne. Jednak także w tym zakresie akrytyczne naśladowanie obcych wzorów szybko ustępuje miejsce stylistyce autochtonicznej, m.in. w opowiadaniach Giorgia Scerbanenki. Tymczasem nurt neorealistyczny nie ogranicza się do kina, lecz obejmuje także krótkie utwory w prozie, np. w opowiadaniach Maria Soldatiego, który sam był też reżyserem. Tematyki feministyczne stają się coraz widoczniejsze za pośrednictwem autorek takich, jak Natalia Ginzburg i Dacia Maraini.

Przełomowy moment, w którym proza włoska uzyska renomę i pochlebne opinie także poza granicami kraju, stanowi artystyczne dojrzewanie Itala Calvina, gdy ukazują się najpierw jego tzw. „trilogia naszych przodków”, a potem *Niewidzialne miasta*. Niedługo po nich uznanie jako wybitny powieściopisarz uzyskuje semiolog z wykształcenia Umberto Eco.

Celem seminarium jest zapoznanie się osób studenckich z najważniejszymi autorami prozy we Włoszech XX wieku, oraz wprowadzenie do kryteriów analizy krytycznej i klasyfikacyjnej różnych form literackich w prozie napotykanych we Włoszech podczas „krótkiego XX stulecia”.

III.1.4. Zagadnienia egzaminacyjne

1. Kobięce pisarstwo na przykładach Sibilli Aleramo, Alby de Céspedes, Natalii Ginzburg, Dacii Maraini i Susanny Tamaro: po jednym utworze do wyboru dla każdej autorki.

2. Proza Umberta Eco między literaturą popularną a intertekstualnością: omówienie trzech powieści do wyboru.
3. Italo Calvino pomiędzy krótkimi formami narracyjnymi a powieściami o złożonej fabule: porównanie *Marcovalda* z jedną powieścią do wyboru z „trilogii naszych przodków”.
4. Dwudziestowieczny realizm między powieścią a opowiadaniem: porównanie *Il mulino del Po* Riccarda Bacchellego z opowiadaniem Maria Soldatiego.
5. Detektywi i przestępcy od Giorgia Scerbanenki do Andrei Camilleriego.

III.1.5. Przykładowe tematy prac licencjackich

1. Włoski komiks po II wojnie światowej: Hugo Pratt, Crepax, Nathan Never.
2. Sytuacja życiowa młodych kobiet w powieści Alby de Céspedes *Nessuno torna indietro*.
3. Echa doby Napoleońskiej w pierwszej części *Il mulino del Po* Riccarda Bacchellego.
4. Pomędzy fikcją narracyjną a dziennikarstwem śledczym: *Gomorra* Roberta Saviana.
5. Teorie spiskowe w *Cmentarzu w Pradze* Umberta Eco.

III.1.6. Bibliografia

1. Licari, Fabio (a cura di), *100 anni di fumetto italiano*, Rizzoli, Milano 2009.
2. de Céspedes, Alba, *Nessuno torna indietro*, Mondadori, Milano 1938 (późniejsze przedruki dopuszczalne za zgodą prowadzącego).
3. Bacchelli, Riccardo, *Il mulino del Po*, [w:] *idem, Tutte le opere*, Mondadori, Milano 1957.
4. Saviano, Roberto, *Gomorra*, Mondadori, Milano 2006.
5. Eco, Umberto, *Il cimitero di Praga*, Bompiani, Milano 2011.

III.1.6.a. Bibliografia obowiązkowa

Lista lektur wspólna dla wszystkich uczestników seminarium, stanowiąca podstawę rozmowy podczas 3. części egzaminu licencjackiego (*Odpowiedź na pytania ze wskazanych zagadnień*):

1. Asor Rosa, Alberto, *Breve storia della letteratura italiana*, Einaudi, Torino 2020, t. II, s. 282-284, rozdział VIII (w całości).
2. Guglielmino, Salvatore & Grosser, Hermann, *Il sistema letterario*, Principato, Milano 2003, t. 5: *Novecento*, s. 32-52, 70-81, 287-288, 512-520, 894-943, 1007-1014, 1210-1214, 1330, 1341-1342.
3. Miguel y Canuto, Juan Carlos *et al.* (red.), *Dacia Maraini. Scrittura e impegno*, Fabrizio Serra Editore, Pisa 2020, s. 59-98.
4. Ioli, Giovanna (red.), *Sibilla Aleramo, una donna del Novecento*, Interlinea, Novara 2019, s. 33-106.
5. Moretti, Silvia, *Mulini del Po. Riccardo Bacchelli, il cinema, la televisione*, ETS, Pisa 2011, s. 41-62.
6. Falchetto, Bruno & Ghidinelli, Stefano, *Raccontare, riflettere, divulgare. Mario Soldati e gli italiani che cambiano (1957-1979)*, Skira, Milano 2018, s. 7-46.

III.1.6.b. Bibliografia uzupełniająca

1. Eco, Umberto, *Come si fa una tesi di laurea*, XII edizione, Bompiani, Milano 2001.
2. Włoskie oryginały utworów wyszczególnionych w Zagadnieniach autorek/ów. Przeczytanie wybranych utworów w całości w języku włoskim jest warunkiem niezbędnym do przystąpienia do egzaminu i podlega merytorycznemu sprawdzeniu w trakcie obrony.

III.1.7. Kryteria naboru (w przypadku liczby chętnych większej niż X)

Liczba uczestników: od 6 do 8, według kolejności zgłoszeń. W przypadku liczby chętnych mniejszej niż 6 seminarium nie zostanie utworzone. W takiej sytuacji wszystkie zgłoszone na nie osoby zostaną zapisane na drugie seminarium literaturoznawcze.

III.2. Seminarium literaturoznawcze: *Literatura włoska w kinie, telewizji i muzyce*

III.2.1. Prowadzący

dr Gabriele La Rosa

III.2.2. Tematyka seminarium

Literatura włoska w kinie, telewizji i muzyce

III.2.3. Problematyka seminarium

Seminarium jest poświęcone związkom włoskiej literatury z kinem, telewizją i muzyką. W trakcie zajęć będą analizowane wybrane teksty literackie i ich ekranizacje kinowe albo telewizyjne.

Poniżej znajduje się lista autorów literatury włoskiej XIX-XXI wieku, którzy będą zaproponowani do pracy licencjackiej. Biorąc pod uwagę preferencje studentów i ich wcześniejszą wiedzę na temat literatury, niektórzy z tych autorów mogą zostać przeanalizowani dogłębniej, a pozostali pominięci.

W ramach przygotowania pracy dyplomowej, student wybiera dzieło jednego z proponowanych autorów, którego istnieje adaptacja filmowa lub telewizyjna. Biorąc pod uwagę również wszystkie książki z serii *Il Commissario Montalbano* Camilleriego, zaproponowano tutaj około 90 tytułów, w tym powieści, opowiadania i nowele. Jednakże, jeśli student nie znajdzie autora, filmu lub książki, który by mu odpowiadał i chciałby pracować nad innym autorem, może swobodnie zaproponować nauczycielowi innego autora, film i książkę, których nie ma na liście, ale akceptacja będzie zależała od decyzji nauczyciela.

Student będzie przeprowadzał analizę porównawczą tekstu i ekranizacji z wykorzystaniem narzędzi właściwych komparatystyce lub będzie analizował możliwy temat obecny w dziele, porównując go z adaptacją kinematograficzną (np. „Temat śmierci w *Il Gattopardo*”, „Temat czasu w *Il deserto dei Tartari*”, „Aspekty kulturowe w *Il Commissario Montalbano*”).

Inną możliwością rozwinięcia pracy dyplomowej jest porównanie dwóch istniejących adaptacji tego samego filmu. Np. dwóch adaptacji *La lupa* G. Vergi (Lattuada 1953 i Lavia 1996) lub *Il Gattopardo* Tomasiego di Lampedusy (porównanie filmu *Il Gattopardo* Viscontiego z niedawnym serialem telewizyjnym).

Przedmiotem badań będą mogły być także komiksy (np. Diabolik, Dylan Dog, Martin Mystere, Nathan Never, Tex, Topolino), filmy rysunkowe i teksty piosenek (takich autorów jak Fabrizio De Andrè, Francesco Guccini, Mogol, Franco Battiato).

Student może także analizować wybrane polskie filmy związane z literaturą włoską.

Giovanni Verga (1840–1922)

Cavalleria rusticana (1953) di Carmine Gallone tratto dalla novella omonima (1880)

La lupa (1953) di Alberto Lattuada tratto dall'omonima novella (1880)

La lupa (1996) di Gabriele Lavia tratto dall'omonima novella (1880)

Storia di una capinera (1993) di Franco Zeffirelli tratto dal romanzo omonimo (1871)

Luigi Pirandello (1867–1936)

L'uomo, la bestia e la virtù (1953) di Steno tratto dalla commedia omonima

Questa è la vita (1954) di G. Pàstina, M. Soldati, L. Zampa e A. Fabrizi da *Novelle per un anno*

Liola (1963) di Alessandro Blasetti tratto dalla commedia omonima

Il viaggio (1974) di Vittorio De Sica tratto dalla novella omonima

Il turno (1981) di Tonino Cervi tratto dal romanzo omonimo

Enrico IV (1984) di Marco Bellocchio tratto dalla tragedia omonima

Kaos (1984) di Paolo e Vittorio Taviani, adattamento da *Novelle per un anno*

Le due vite di Mattia Pascal (1985) di Mario Monicelli tratto da *Il fu Mattia Pascal* (1904)

Tu ridi (1998) di Paolo e Vittorio Taviani, adattamento da *Novelle per un anno*

La balia (1999) di Marco Bellocchio, tratto dalla novella omonima

Giuseppe Tomasi di Lampedusa (1896-1957)

Il Gattopardo (1965) film di Luchino Visconti, tratto dal romanzo omonimo (1963)

Serie TV *Il Gattopardo* (2025) di Tom Shankland, Giuseppe Capotondi, Laura Luchetti

Dino Buzzati (1906–1972)

Il deserto dei Tartari (1976) di Valerio Zurlini tratto dal romanzo omonimo (1940)

Il segreto del bosco vecchio (1993) di Ermanno Olmi tratto dal romanzo omonimo (1935)

Il fischio al naso (1967) di Ugo Tognazzi tratto dal racconto *I sette piani* (1937)

Un caso clinico (1972) di Massimo Franciosa dal racconto *I sette piani* (1937)

La giacca stregata (1969) di Massimo Franciosa dall'omonimo racconto (1968)

Alberto Moravia (1907–1990)

Risate di gioia (1960) di Mario Monicelli dalle novelle *Le risate di gioia* e *Ladri in chiesa* (1954)

La noia (1963) di Damiano Damiani tratto dal romanzo omonimo (1960)

Gli indifferenti (1964) di Francesco Maselli tratto dal romanzo omonimo (1929)

L'uomo che guarda (1994) di Tinto Brass tratto dal romanzo omonimo (1985)

Primo Levi (1919-1987)

La tregua (1997) di Francesco Rosi tratto dal romanzo *La tregua* (1963).

Italo Calvino (1923–1985)

Il cavaliere inesistente (1971) di Pino Zac tratto da *Il cavaliere inesistente* (1959)

Marcovaldo (1970) di Giuseppe Bennati 1970 tratto dai racconti *Marcovaldo ovvero Le stagioni in città* (1963)

Leonardo Sciascia (1921–1989)

Il giorno della civetta (1968) di Damiano Damiani tratto dal romanzo omonimo (1961)

Un caso di coscienza (1969) di Giovanni Grimaldi, tratto dal racconto omonimo (1973)

Cadaveri eccellenti (1976) di Francesco Rosi tratto da *Il contesto*. *Una parodia* (1971)
Gioco di società (1971) film TV di Giacomo Colli tratto dal racconto omonimo (1973)
Storia dell'emigrazione (1972) film TV di Alessandro Blasetti, tratto da *Il lungo viaggio* (1961)
Western di cose nostre (1982) di Pino Passalacqua, film TV tratto dal racconto omonimo (1973)
Gioco di società (1989) di Nanni Loy, film TV tratto dal racconto omonimo (1973)
Porte aperte (1990) di Gianni Amelio tratto dal romanzo omonimo (1987)
Filologia (1990) di Giuseppe Gigliorosso, film TV tratto dal racconto omonimo (1973)
Una storia semplice (1991) di Emidio Greco tratto dal romanzo omonimo (1989)

Andrea Camilleri (1925–2019)

Serie TV *Il Commissario Montalbano* (1999-2021), 36 episodi di Alberto Sironi

Serie TV *Il giovane Montalbano* (2012-2015), 12 episodi di Gianluca Maria Tavarelli

III.2.4. Zagadnienia egzaminacyjne

Zagadnienie 1: LUGI PIRANDELLO

La poetica dell'umorismo di Luigi Pirandello: differenza tra comico e umoristico. Un esempio di personaggio umoristico: *L'uomo dal fiore in bocca*.

Poetyka humoryzmu Luigiego Pirandella: różnica między komizmem a humoryzmem. Przykład humorystycznej postaci: *L'uomo dal fiore in bocca* (*Człowiek z kwiatem w ustach*).

Zagadnienie 2: DINO BUZZATI

Elementi fantastici e surreali nella produzione letteraria di Dino Buzzati: *La giacca stregata*, *Il corridoio del grande albergo*, *Ragazza che precipita*, *I sette piani*, *Il colombre*.

Fantastyczne i surrealistyczne elementy w twórczości literackiej Dina Buzzatiego: *La giacca stregata*, *Il corridoio del grande albergo*, *Ragazza che precipita*, *I sette piani*, *Il colombre*.

Zagadnienie 3: ITALO CALVINO

I principali temi sociali e ambientali presenti nei racconti di *Marcovaldo* di Italo Calvino e il rapporto tra Marcovaldo e la città industriale in cui vive.

Główne wątki społeczne i środowiskowe obecne w opowiadaniach Itala Calvina *Marcovaldo* oraz związek Marcovalda z miastem przemysłowym, w którym mieszka.

III.2.5. Przykładowe tematy prac licencjackich

L'immagine della morte nel romanzo *Il Gattopardo* e nel film di Luchino Visconti

Un'analisi comparativa tra il film *Il Gattopardo* di Visconti e la serie TV del 2025

Analisi comparativa de *Il Gattopardo* di Tomasi tra libro, film e serie TV

Analisi comparativa dei personaggi femminili nel romanzo *Il Gattopardo* di G. Tomasi di Lampedusa: il libro, il film di Visconti e la serie TV

Il corpo femminile e il peccato: una lettura critica de *La Lupa* e i suoi adattamenti cinematografici

La Lupa di G. Lavia: un confronto tra l'adattamento del 1996 e il romanzo originale di Verga

La Lupa di A. Lattuada (1953): eros e potere femminile nella Sicilia rurale

Il Commissario Montalbano di Andrea Camilleri tra romanzo e televisione

Tempo e spazio nel romanzo *Il deserto dei Tartari* di Dino Buzzati e nell'adattamento cinematografico di Valeri Zurlini

Il tema della maschera di Pirandello nell'opera e nel suo adattamento televisivo

III.2.6. Bibliografia

Metodologia

- ECO, U. (2007). *Jak napisać pracę dyplomową. Poradnik dla humanistów*, przekł. G. Jurkowlaniec. Warszawa: WUW.
- PIOTEREK, P., & ZIELENECKA, B. (2004). *Technika pisania prac dyplomowych*. Poznań: WSB.
- WĘGLIŃSKA, M. (2010). *Jak pisać pracę magisterską? Poradnik dla studentów*. Kraków: Impuls.

Storia della Letteratura italiana

- DOTTI, U. (2007). *Storia della letteratura italiana*, Roma: Carocci editore.
- FERRONI, G. (1991). *Storia della Letteratura italiana. Il Novecento*. Milano: Einaudi Scuola.
- SALWA, P. (1997)(ed.). *Historia literatury włoskiej*, Tom II. Warszawa: Semper.
- UGNIEWSKA, J. (2001)(ed.). *Historia literatury włoskiej XX wieku*. Warszawa: PWN.
- ŻABOKLIICKI, K. (2019). *Historia literatury włoskiej*. Warszawa: PWN.

Letteratura e Cinema

- FUMAGALLI A. (2004), *I vestiti nuovi del narratore. L'adattamento da letteratura a cinema*, Milano 2004.
- MANZOLI G. (2003), *Cinema e letteratura*, Roma: Carocci editore.
- MILLER-KLEJSA, A., & GAŁKOWSKI, A. (ed.). (2012). *Od Boccaccia do Tabucchiego. Adaptacje literatury włoskiej*. Warszawa: Fundacja Kino.
- MILLER-KLEJSA, A., & GAŁKOWSKI, A. (ed.). (2012). *Od Manzoni do Maraini. Ekranizacje literatury włoskiej*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- TINAZZI G.(2007), *La scrittura e lo sguardo. Cinema e letteratura*, Venezia: Marsilio.
- CORTELLAZZO, S., & TOMASI, D. (1998) *Letteratura e cinema*. Edizioni Laterza: Roma-Bari.

Storia del cinema

- BERTETTO P. (Ed.). (2008). *Introduzione alla storia del cinema. Autori, film, correnti*. Novara: De Agostini.
- BRUNETTA, G. P. (2003). *Guida alla storia del Cinema italiano 1905–2003*. Torino: Einaudi.
- MICZKA, T. (2009). *Kino włoskie*. Gdańsk: Wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria.
- MILLER-KLEJSA, A., & WOŹNIAK, M. (Ed.) (2014). *Polsko-włoskie kontakty filmowe. Topika, koprodukcje, recepcja*. Łódź: WUŁ, Wydawnictwo Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej.
- MILLER-KLEJSA, A., & DĄBROWSKA, D. (2018) (Ed.). *Kino włoskie po 1980*. Łódź: WUŁ.

III.2.6.a. Bibliografia obowiązkowa

Lista lektur wspólna dla wszystkich uczestników seminarium, stanowiąca podstawę rozmowy podczas 3. części egzaminu licencjackiego (*Odpowiedź na pytania ze wskazanych zagadnień*):

Zagadnienie 1: LUIGI PIRANDELLO

- LUPERINI R. (1990), *Luigi Pirandello e Il fu Mattia Pascal*, Torino: Loescher editore: «Chi ha capito il giuoco...», pp. 7-8; La cultura di Pirandello e la poetica dell'umorismo, pp 32-44.
- PIRANDELLO L. (1960), *L'uomo dal fiore in bocca*, Milano: Arnoldo Mondadori Editore.

Zagadnienie 2: DINO BUZZATI

- BUZZATI D., (1991) *La boutique del mistero*, a cura di Claudio Toscani, Milano: Mondadori.
- La giacca stregata, Il corridoio del grande albergo, Ragazza che precipita, I sette piani, Il colombre*; Antologia della critica, pp. 177-186.
- BUZZATI D., (1966) *Il colombre ed altri cinquanta racconti*. Introduzione di C. Toscani, pp. 8-15

Zagadnienie 3: ITALO CALVINO

- CALVINO I., (2011). *Marcavaldo ovvero Le stagioni in città*. Milano: Arnoldo Mondadori (1963).

Prefazione dell'autore, pp. 6-11; Postfazione di Domenico Scarpa, pp. 135-145.

III.2.6.b. Bibliografia uzupełniająca

Teoria della Letteratura

- ECO, U. (1994). *Sei passeggiate nei boschi narrativi*. Milano: Bompiani.
- BASZAK, E., & LA ROSA, G. (2024). *Proibito* di Mario Monicelli tratto da *La madre di Grazia Deledda come esempio di "Western Deleddiano"*, *Italica Wratislaviensia*, 15, 127-150.
- FULCI, L. (2005). *La Lupa di Verga. Esercitazioni di lettura e spunti di approfondimento*. Wrocław: Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne.
- LA ROSA, G. (2019). *La fortuna di Pirandello nella critica teatrale polacca degli anni Venti e Trenta del Novecento*. Toruń: Adam Marszałek.
- MIGNONE, M. B. (1981). *Anormalità e angoscia nella narrativa di Dino Buzzati*. Ravenna: Longo Editore.
- PANEBIANCO, B. & VARANI, A. (2005), *L'esperienza del testo. La narrazione*, Zanichelli: Bologna.
- Italo Calvino, *Il bosco sull'autostrada*, pp. 25-28
- Stefano Benni, *La chitarra magica*, pp. 58-60
- Alberto Moravia, *Non sanno parlare*, pp. 76-81
- Dino Buzzati, *I sette messaggeri*, pp. 110-114
- Dino Buzzati, *Le mura di Anagor*, pp. 115-119
- Italo Calvino, *Tutto in un punto*, pp. 134-138
- Andrea Camilleri, *Guardie e ladri*, pp. 181-186
- Dino Buzzati, *La giacca stregata*, pp. 262-267
- Stefano Benni, *Fratello Bancomat*, pp. 271-276
- Luigi Pirandello, *La giara*, pp. 344-353

III.2.7. Kryteria naboru (w przypadku liczby chętnych większej niż X)

Jeżeli liczba studentów jest większa niż 8, brana pod uwagę będzie ocena uzyskana w roku poprzednim z przedmiotu *Historia literatury włoskiej – od XIX do XXI wieku*. W każdym razie, jeśli student ma szczególnie interesujący temat, może go zaproponować nauczycielowi, który zastrzega sobie prawo do jego przyjęcia lub nie.

W przypadku liczby chętnych mniejszej niż 6, seminarium nie zostanie utworzone. W takiej sytuacji wszystkie chętne osoby zostaną zapisane na drugie seminarium literaturoznawcze.